

HOGE RAAD VAN FINANCIEN

AFDELING
"FINANCIERINGSBEHOEFTE VAN DE OVERHEID"

ADVIES M.B.T. DE UITVOERING VAN HET CONVERGENTIEPLAN

MAART 1994

INHOUDSTAFEL

	<i>Blz.</i>
<i>Woord vooraf</i>	3
Hoofdstuk I. Het vooropgestelde saneringstraject volgens het aangepaste convergentieplan en het advies van de Afdeling Financieringsbehoeften	5
1. De financieringsbehoeften volgens het aangepaste convergentieplan	5
2. De objectieven inzake saldi voor de deelsectoren volgens het jaarsverslag 1993 van de Afdeling	6
2.1. <i>De saldi-evolutie voor Entiteit I</i>	6
2.2. <i>De saldi-evolutie voor Entiteit II</i>	7
3. De evolutie van de netto-financieringsbehoeften 1991 en 1992	9
Hoofdstuk II. De evolutie van de netto-financieringsbehoeften in 1993	12
1. De realisaties op het vlak van de gezamenlijke overheid en haar deelsectoren	12
2. De realisaties op het vlak van de Entiteit I	13
3. De realisaties op het vlak van de Entiteit II	15
Hoofdstuk III. Een nieuw saneringspad naar 1996	17
1. Het nieuwe saneringstraject naar 1996	17
2. De saneringsinspanning voor 1994	18
 Bijlage	

Woord vooraf

De heer Maystadt, Minister van Financiën, heeft met zijn brief van 12 januari 1994 de Afdeling gevraagd om het advies m.b.t. de uitvoering van het convergentieplan over het jaar 1993 tegen eind februari, ogenblik waarop de begrotingscontrole zou beginnen, ter beschikking te stellen. Het bijgaand advies is in hoofdzaak gewijd aan deze problematiek.

In de context van de evaluatie van de resultaten 1993 heeft de Afdeling, uitgaande van de realisaties 1991 en 1992 zoals deze worden weergegeven door de nationale rekeningen 1992, nagegaan in hoeverre de door haar vooropgestelde schuldstabilisatienorm in 2000 (1) voor Gemeenschappen en Gewesten, rekening houdend met de vertaling ervan in ESER-termen, verenigbaar is met het vooropgestelde traject van het convergentieplan.

In bijkomende orde heeft de heer Minister tevens gevraagd naar een raming van de spontane evoluties op het vlak van de financieringsbehoeften van de deelsectoren tussen 1994 en 1996. Deze spontane evoluties zouden o.m. rekening moeten houden met de uitvoering van "Het globaal plan voor de werkgelegenheid, het concurrentievermogen en de sociale zekerheid". Gegeven de stand van zaken m.b.t. de uitvoering van dat plan meende de Afdeling dat, in de korte tijdspanne die haar was toegemeten, het onmogelijk was een dergelijke raming te maken. In het Jaarverslag dat de Afdeling in de maand juni zal opstellen, zal getracht worden de spontane evoluties over de resterende looptijd van de convergentieperiode in te schatten.

Brussel, 3 maart 1994.

1 In het Jaarverslag 1993 werd, rekening houdend met de uitvoering van de zogenaamde St.-Michielsakkoorden, het ogenblik waarop de schuldgraad van de Vlaamse Gemeenschap gestabiliseerd moet worden, verschoven naar het jaar 2010.

De leden van de Afdeling :

de h. P. VAN ROMPUY, voorzitter.

de hh. A. VERPLAETSE
W. FRAEYS
J.P. PAUWELS
vertegenwoordigers van de Nationale Bank van België.

de hh. G. BROUHNS
vertegenwoordiger van de Minister van Financiën.
B. de CLOSSET

de hh. L. COENE
W. MEEUSEN
R. DESCHAMPS
R. TOLLET
G. DEBOUVERIE
G. CLEMER

vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering, de Regering van de Franse Gemeenschap, de Waalse Gewestregering en de Regering van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest.

Waarnemers :

de hh. L. DE RYCK
H. BOGAERT

Het Secretariaat :

de hh. A. VAN de VOORDE
A. BOON
R. SAVAGE
mevr. C. SPINNOY

Hoofdstuk I. Het vooropgestelde saneringstraject volgens het aangepaste convergentieplan en het advies van de Afdeling Financieringsbehoeften.

1. De financieringsbehoeften volgens het aangepaste convergentieplan (2).

Ingevolge de publikatie van de nationale rekeningen over 1991 en op basis van de voorlopige resultaten m.b.t. de financieringsbehoeften van de overheid voor het jaar 1992 werd n.a.v. de begrotingscontrole 1993 het "genormeerde" scenario van het oorspronkelijke convergentieplan bijgesteld om enerzijds rekening te houden met de wijziging in de definities (3) en om anderzijds de overgang van de BNP naar de BBP-maatstaf op te vangen.

Daaruit volgde een nieuw traject voor de financieringsbehoeften van de gezamenlijke overheid. Dit werd weergegeven in het aangepaste convergentieplan. De verdeling van die tekorten over de subsectoren werd, gezien de implicatie die het in juli 1993 (4) goedgekeurde "St.-Michielsakkoord" had, overgelaten aan de Afdeling Financieringsbehoeften. Deze stelde in haar Jaarverslag 1993, de volgende verdeling voorop.

*Tabel 1.
Verdeling van de netto-financieringsbehoeften
over de deelsectoren.*

	Realisaties		Objectieven (a)(b)			
	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Gezamenlijke overheid	- 6,8	- 7,1	- 5,8	- 4,7	- 3,6	- 3,0
Entiteit I	- 5,9	- 6,0	- 4,9	- 3,9	- 3,0	- 2,6
- Federale overheid	- 5,5	- 5,9	- 5,2	- 4,2	- 3,2	- 2,8
- Sociale zekerheid	- 0,4	- 0,1	+ 0,3	+ 0,3	+ 0,2	+ 0,2
Entiteit II	- 0,9	- 1,1	- 0,9	- 0,8	- 0,6	- 0,4
- Gemeenschappen en Gewesten	- 0,9	- 1,1	- 0,6	- 0,5	- 0,4	- 0,3
- Lokale overheden	- 0,0	- 0,0	- 0,2	- 0,2	- 0,2	- 0,2

BRON : 1991-1992 : Nationale rekeningen, NIS.

1993-1996 : Aangepast convergentieplan.

Jaarverslag 1993, Afdeling Financieringsbehoeften van de Hoge Raad van Financiën.

- (a) de hier vooropgestelde objectieven gaan uit van het aangepaste convergentieplan maar werden bekomen op basis van de herrekening die door de Afdeling werd uitgevoerd rekening houdend met de St.-Michielsakkoorden.
- (b) tengevolge van afrondingen kan de som afwijken van het totaal van de elementen.

- 2 In bijgaand advies wordt gerefereerd naar het aangepast convergentieplan van april 1993 zoals weergegeven in "Aanpassing van de begrotingen van ontvangsten en uitgaven van het begrotingsjaar 1993". Algemene Toelichting; Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers - 986/1-92/93, blz. 9 en volgende.
- 3 Naar aanleiding van de opstelling van de nationale rekeningen 1991 is het Nationaal Instituut voor de Statistiek overgeschakeld van het traditionele concept naar rekeningen gebaseerd op de ESER-definitie.
- 4 Bijzondere wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur (BS 20 juli 1993).

2. De objectieven inzake saldi voor de deelsectoren volgens het Jaarverslag 1993 van de Afdeling.

2.1. De saldi-evolutie voor Entiteit I.

Op basis van de evolutie van de netto-financieringsbehoeften van de gezamenlijke overheid werd door de Afdeling (5) voor Entiteit I een traject weerhouden zoals weergegeven in navolgende tabel. Daarbij werd uitgegaan van de netto-financieringsbehoeften van de gezamenlijke overheid en werd na aftrek van de voor Entiteit II gestelde objectieven het saldo voor Entiteit I bekomen.

Tabel 2.
De objectieven inzake netto-financieringsbehoeften
voor Entiteit I.

<i>in % BBP</i>								
	G.O. NFB	Entiteit 'I' NFB	S.Z. NFB	NFB	Eser Corr.	Federale overheid Gecorrigeerd saldo	Debudget- tering	NFS
1992	- 6,9%	- 5,9%	0,0%	- 5,9%	0,2%	- 6,0%	0,6%	- 5,4%
1993	- 5,8%	- 5,0%	0,2%	- 5,2%	0,3%	- 5,5%	0,6%	- 4,9%
1994	- 4,7%	- 4,0%	0,2%	- 4,2%	0,3%	- 4,5%	0,5%	- 3,9%
1995	- 3,6%	- 3,0%	0,2%	- 3,2%	0,3%	- 3,5%	0,5%	- 3,0%
1996	- 3,0%	- 2,6%	0,2%	- 2,8%	0,2%	- 3,0%	0,5%	- 2,5%
(96-93)	2,8%	2,4%	0,0%	2,4%		2,5%		2,4%
<i>in miljarden</i>								
1992	- 485	- 414	- 1	- 413	16	- 425	42	- 383
1993	- 417	- 361	14	- 374	20	- 394	44	- 351
1994	- 352	- 301	14	- 315	20	- 335	40	- 295
1995	- 285	- 240	14	- 253	20	- 273	40	- 233
1996	- 250	- 213	14	- 227	20	- 247	40	- 207

BRON : 1992 : uitgangspunt van het aangepaste convergentieplan; geraamde realisaties-februari 1993.
1993-1996 : Jaarverslag 1993, Afdeling Financieringsbehoeften van de Hoge Raad van Financiën.

Het saldo van de sociale zekerheid werd, uitgaande van de principes van het Regeerakkoord, dat een evenwicht in budgettaire termen vooropstelt, vertaald in netto-financieringsbehoeften op basis van het historische verschil tussen de beide concepten. Op grond daarvan diende de vooropgestelde saldoverbetering tussen 1992 en 1993, 0,2 procentpunt te bedragen.

De netto-financieringsbehoeften van de federale overheid dienden, rekening houdend met de vooropgestelde evoluties voor Entiteit I en voor de sociale zekerheid tussen 1992 en 1993, met 0,7 procentpunt van het BBP te verbeteren.

2.2. *De saldi-evolutie voor Entiteit II.*

De hiervoor vermelde evolutie op het vlak van Entiteit I was, op grond van de gehanteerde methode zelf, compatibel met de hierna weergegeven evolutie van de saldi voor de Gemeenschappen, Gewesten en lokale overheden.

De voor de Gemeenschappen en Gewesten vermelde netto-financieringsbehoeften die verenigbaar geacht werden met de gecorrigeerde saldi (6) per deelgebied, werden bekomen op basis van simulaties die uitgaan van de schuldstabilisatienorm en rekening houden met constant veronderstelde elementen die de overgang tussen de gecorrigeerde saldi en de netto-financieringsbehoeften bepalen.

6 De Afdeling vestigt de aandacht erop dat deze maximaal gecorrigeerde saldi bepaald werden als het netto (d.w.z. excl. aflossingen op directe schuld) saldo van de begrotingsverrichtingen (in principe te meten op ordonnanceringsbasis) en de netto-debudgettering (gemeten aan de hand van de toename van de gedebudgetteerde schuld).

*Tabel 3.
De objectieven inzake netto-financieringsbehoeften
voor Entiteit II.*

	Gemeenschappen en Gewesten			Lokale overheid		Entiteit II	
	gecorrigeerd saldo	ESER Correctie	NFB	Financieel deficit	NFB	Gecor. saldo	NFB
	<i>in % BBP</i>						
1992	- 1,1%	0,3%	- 0,8%	- 0,3%	- 0,2%	- 1,5%	- 1,0%
1993	- 0,9%	0,3%	- 0,6%	- 0,3%	- 0,2%	- 1,2%	- 0,8%
1994	- 0,8%	0,3%	- 0,5%	- 0,3%	- 0,2%	- 1,1%	- 0,7%
1995	- 0,7%	0,3%	- 0,4%	- 0,3%	- 0,2%	- 1,0%	- 0,6%
1996	- 0,5%	0,3%	- 0,3%	- 0,3%	- 0,2%	- 0,8%	- 0,4%
(96-93)	0,4%	0,0%	0,3%	0,0%	0,0%	0,4%	0,4%
	<i>in miljarden</i>						
1992	- 79	22	- 57	- 24	- 14	- 103	- 71
1993	- 64	22	- 42	- 24	- 14	- 88	- 56
1994	- 59	22	- 37	- 24	- 14	- 83	- 51
1995	- 53	22	- 31	- 24	- 14	- 77	- 45
1996	- 45	22	- 23	- 24	- 14	- 69	- 37

BRON : 1992 : uitgangspunt van het aangepaste convergentieplan; geraamde realisaties-februari 1993.

1993-1996 : Jaarverslag 1993, Afdeling Financieringsbehoeften van de Hoge Raad van Financiën.

De inspanning die van de Gemeenschappen en de Gewesten tussen 1992 en 1993 gevraagd werd, beliep op saldoniveau 0,2 procentpunt van het BBP.

Terzelfdertijd werd voor de lokale overheden een stabilisatie van hun netto-financieringsbehoeften op 0,2 procent van het BBP vooropgesteld.

3. De evolutie van de netto-financieringsbehoeften 1991 en 1992.

De Afdeling heeft zich voor haar advies van februari 1993 en voor haar Jaarverslag 1993 gebaseerd op de realisaties zoals weergegeven in de nationale rekeningen voor 1991 en de voorlopige resultaten m.b.t. het jaar 1992, zoals deze gekend waren begin februari 1993.

Intussen zijn de nationale rekeningen voor 1992 (7) beschikbaar geworden en blijken er significante verschillen te bestaan, die weergegeven zijn in tabel 4.

In grote lijnen blijkt uit de cijfers dat voor beide jaren het niveau van de tekorten hoger ligt voor de federale overheid en de Gemeenschappen en Gewesten terwijl het tekort van de lokale overheden duidelijk beter uitvalt dan geraamd. De sociale zekerheid komt in 1992 dicht tot een evenwicht maar blijft toch onder het vooropgesteld objectief.

*Tabel 4.
Evolutie van de netto-financieringsbehoeften
1991-1992.*

in % BBP; in miljarden

	1991		1992	
	Nat.rek.91 (okt. 1993)	Nat.rek.92 (jan. 1994)	Raming (febr. 1993)	Nat.rek.92 (jan. 1994)
Gezamenlijke overheid	- 6,6%	- 6,8%	- 6,9%	- 7,1%
	- 445,0	- 457,6	- 485,0	- 496,3
Entiteit I	- 5,6%	- 5,9%	- 5,9%	- 6,0%
	- 378,0	- 395,4	- 418,0	- 420,2
- Federale overheid	- 5,4%	- 5,5%	- 5,8%	- 5,9%
	- 364,0	- 371,8	- 409,0	- 417,4
- Sociale zekerheid	- 0,2%	- 0,4%	- 0,1%	- 0,1%
	- 14,0	- 23,6	- 9,0	- 2,8
Entiteit II	- 1,2%	- 0,9%	- 1,2%	- 1,1%
	- 83,0	- 62,2	- 87,0	- 76,1
- Gemeenschappen en Gewesten	- 0,6%	- 0,9%	- 0,9%	- 1,1%
	- 41,0	- 62,3	- 63,0	- 76,9
- Lokale overheden	- 0,6%	+ 0,0%	- 0,3%	+ 0,0%
	- 42,0	+ 0,1	- 24,0	+ 0,8
Statistische aanpassing	+ 0,2%		0,3%	
	+ 16,0		20,0	
BBP	6.723,0	6.705,4	7.030,0	7.032,3

Op basis van de nationale rekeningen 1992 ligt het saldo voor de gezamenlijke overheid zowel in 1991 als in 1992 0,2 procentpunt hoger dan wat bleek uit de voorlopige resultaten.

Het tekort voor Entiteit I ligt in 1991 ongeveer 0,3 procentpunt en in 1992 0,1 procentpunt hoger dan geraamd. Voor 1991 is dit voor 0,1 procentpunt toe te schrijven aan de federale overheid en voor 0,2 procentpunt aan de sociale zekerheid. Voor 1992 is dit voor 0,1 procentpunt toe te schrijven aan de federale overheid, terwijl het saldo van de sociale zekerheid iets gunstiger uitviel dan oorspronkelijk geraamd.

Voor Entiteit II ligt het tekort in 1991 0,3 procentpunt lager dan geraamd, terwijl het in 1992 ongeveer 0,1 procentpunt lager zou liggen dan oorspronkelijk voorzien. Deze globale ontwikkeling verhult evenwel tegengestelde bewegingen tussen de Gewesten en Gemeenschappen enerzijds en de lokale overheden anderzijds. Volgens de nationale rekeningen voor 1992 zou het globale tekort van Gewesten en Gemeenschappen in 1991 ongeveer 0,3 procentpunt en in 1992 0,2 procentpunt hoger liggen dan oorspronkelijk geraamd.

De oorsprong van die afwijking wordt weergegeven in tabel 5, die de voornaamste elementen opsomt die de overgang maken van het budgettair saldo (resp. op kas- en ordonnanceringsbasis) naar de netto-financieringsbehoeften volgens het ESER-stelsel.

Hieruit blijkt dat de afwijking tussen de netto-financieringsbehoeften en de gecorrigeerde maximaal toelaatbare saldi minder gunstig is dan werd aangenomen. De Afdeling heeft zich tot hier toe steeds moeten baseren op een aantal veronderstellingen om de overgang tussen de diverse concepten te maken op basis van de op dat ogenblik beschikbare informatie. Nu blijkt in de praktijk voor bepaalde posten een belangrijke afwijking te bestaan. Het is vooral m.b.t. de statistische correctie, die voornamelijk voortvloeit uit het verrekenen van de investeringen in het vrij onderwijs, dat de grootste afwijking kan vastgesteld worden.

Het niveauverschil dat voor 1991 en 1992 vastgesteld werd voor de diverse overheden impliceert uiteraard een bijkomende inspanning om de vooropgestelde doelstellingen in 1996 te realiseren.

*Tabel 5.
Gemeenschappen en Gewesten
Van budgettair saldo naar de netto-financieringsbehoeften.*

in miljarden

	1991		1992	
	Raming (feb. 92)	Real. NIS	Raming (feb. 93)	Real. NIS
1. Netto te financieren saldo	- 34,0		- 62,0	
2. Ordonnanceringen		- 51,4		- 59,3
3. Debudgetteringen	- 14,0	- 6,9	- 6,0	- 10,4
4. Kredietverleningen en deelnemingen	7,0	10,0	6,0	9,0
5. Statistische correctie	3,0	- 14,0	16,0	- 16,2
6. - Schatkist verrichtingen				
7. - Investerings vrij onderwijs		- 14,7		- 17,1
8. - Kap. transferten vrij onderwijs		3,0		5,7
9. - Andere	3,0	- 2,3	16,0	- 4,8
10. Netto-financieringsbehoeften - NBB (1+3+4+5)	- 38,0		- 46,0	
11. Netto-financieringsbehoeften - NIS (2+3+4+5)		- 62,3		- 76,9
12. Gecorr. max. toel. saldo - HRF (1+3)	- 48,0	- 58,3	- 68,0	- 69,7
13. ESER-correctie	10,0	- 4,0	22,0	- 7,2

Hoofdstuk II. De evolutie van de netto-financieringsbehoeften in 1993.

1. De realisaties op het vlak van de gezamenlijke overheid en haar deelsectoren.

De Afdeling gaat er van uit dat de afweging van de gerealiseerde saneringsinspanning kan gebeuren aan de hand van de evoluties van het ene jaar naar het andere. De niveauverschillen die m.b.t. vorige jaren vastgesteld werden kunnen inderdaad moeilijk als een afwijking voor het verlopen jaar geïmputeerd worden. De vastgestelde niveauverschillen zullen in de loop van de resterende periode van het convergentieplan op dezelfde wijze moeten weggewerkt worden als de eventuele afwijkingen tijdens het verlopen jaar.

De navolgende tabel laat toe de netto-financieringsbehoeften in procent van het BBP voor 1992 en 1993 te vergelijken met de gestelde objectieven op het vlak van de evoluties zoals die voortvloeien uit het geactualiseerde convergentieplan. De verdeling van de netto-financieringsbehoeften berust op de uitsplitsing die door de Afdeling, rekening houdend met de St.-Michielsakkoorden, werd vooropgesteld in het Jaarverslag 1993 en zoals deze is weergegeven in de tabellen 2 en 3 van dit verslag.

*Tabel 6.
Evolutie van de netto-financieringsbehoeften
tussen 1992 en 1993.*

in % BBP

	1992		1993		afwijking (a) (5)=(3)-(4)	waarvan	
	raming 1	realisatie 2	raming 3	objectief 4		basis (6)=(2)-(1)	evolutie (7)=(5)-(6)
Gezamenlijke overheid	- 6,9%	- 7,1%	- 7,2%	- 5,8%	- 1,4%	- 0,2%	- 1,2%
Entiteit I	- 5,9%	- 6,0%	- 5,9%	- 5,0%	- 0,9%	- 0,1%	- 0,8%
- Federale overheid	- 5,9%	- 5,9%	- 5,5%	- 5,2%	- 0,3%	- 0,0%	- 0,3%
- Sociale zekerheid	- 0,0%	- 0,1%	- 0,4%	0,2%	- 0,6%	- 0,1%	- 0,5%
Entiteit II	- 1,0%	- 1,1%	- 1,3%	- 0,8%	- 0,5%	- 0,1%	- 0,4%
- Gemeenschappen en Gewesten	- 0,8%	- 1,1%	- 1,1%	- 0,6%	- 0,5%	- 0,3%	- 0,2%
- Lokale overheden	- 0,2%	0,0%	- 0,2%	- 0,2%	0,0%	0,2%	- 0,2%
BBP (in miljarden)	7.030	7.032,3	7.137,0				

BRON : Nationale Bank van België, N.I.S., Planbureau.

(a) Objectief zoals voorgesteld in het Jaarverslag 1993 van de Afdeling.

De voorgaande cijfers duiden aan dat de netto-financieringsbehoeften tussen 1992 en 1993 nog licht verslechterd zijn. Deze achteruitgang dient gezien te worden t.o.v. de te realiseren verbetering die 1,1 procentpunt moest belopen. Daardoor bedroeg het verschil met het objectief op het vlak van de gezamenlijke overheid 1,4 procentpunt van het BBP.

De totale afwijking tussen de netto-financieringsbehoeften voor 1993 en de objectieven van het convergentieplan (+ 1,4 procentpunt van het BBP) kan voor 0,9 procentpunt toegewezen worden aan Entiteit I en voor 0,5 procentpunt aan Entiteit II.

Tussen 1992 en 1993 kende het primair saldo, ten gevolge van de toename van de primaire uitgaven (+ 1,4 procentpunt van het BBP) die niet volledig gecompenseerd werd door een gelijkmatige ontvangstentoe name (+ 1,2 procentpunt), een achteruitgang van 0,2 procentpunt.

*Tabel 7.
Evolutie van het primair saldo van de gezamenlijke overheid.*

in % BBP

	1992		1993				
	raming	real.	raming	objectief (a)	afwijking (5)=(3)-(4)	waarvan basis evolutie (6)=(2)-(1) (7)=(5)-(6)	
	1	2	3	4			
Primair saldo	4,3%	4,0%	3,8%	4,9%	- 1,1%	- 0,3%	- 0,8%
Intrest	- 11,2%	- 11,1%	- 11,0%	- 10,7%	- 0,3%	+ 0,1%	- 0,4%
NFB	- 6,9%	- 7,1%	- 7,2%	- 5,8%	- 1,4%	- 0,2%	- 1,2%

BRON : Nationale Bank van België, N.I.S., Planbureau.

(a) Objectief zoals voorgesteld in het Jaarverslag 1993 van de Afdeling.

Zoals uit de cijfers blijkt werd er op het vlak van het primair saldo per eind 1993 t.o.v. het geactualiseerde convergentieplan een afwijking vastgesteld van 1,1 procentpunt. Ook de intrestbetalingen lagen per eind 1993 0,3 procentpunt boven het vooropgestelde objectief voor 1993. De bovenstaande tabel geeft aan welk deel van de overschrijding toe te wijzen is aan de afwijking m.b.t. de basiscijfers en welk deel moet toegewezen worden aan de evolutie tussen 1992 en 1993.

2. De realisaties op het vlak van Entiteit I.

Tussen 1992 en 1993 verminderden de netto-financieringsbehoeften van Entiteit I in lichte mate. De verhoopde vooruitgang (0,9 procentpunt van het BBP) op het pad naar 1996 werd niet gerealiseerd. De federale overheid blijkt er in 1993 in geslaagd te zijn de automatische stabilisatoren, die voortvloeiden uit de slechte conjuncturevolutie, te compenseren.

In de beschouwde periode nam het relatieve aandeel van de ontvangsten met 0,65 procent van het BBP toe. In relatieve termen gemeten kenden de uitgaven eenzelfde evolutie zodat de netto-financieringsbehoeften niet wijzigden. De primaire uitgaven stegen iets sterker en compenseerden de daling, in relatieve termen, van de rentelasten. Het primair saldo werd daardoor naar een iets lager niveau gedrukt.

Voor het grootste deel kunnen voormelde evoluties verklaard worden door de tegenvallende resultaten op het vlak van de sociale zekerheid, waar de uitgaven met $\pm 0,7$ procentpunt stegen. Van die toename kan $\pm 0,2$ procentpunt verklaard worden door de hogere werkloosheidsuitgaven. Het tekort nam met nagenoeg 0,3 procentpunt toe.

De federale overheid kon een daling van de netto-financieringsbehoeften realiseren ten belope van 0,4 procentpunt van het BBP t.o.v. het objectief van 0,7 procentpunt. Ondanks de ongunstige conjunctuurevolutie kon een beperkte ontvangstenstijging gerealiseerd worden die gepaard ging met een bijna-stabilisatie van de uitgaven in relatieve termen. Deze stabilisatie verhult tegengestelde evoluties op het vlak van de primaire uitgaven, die toenemen (+ 0,1 procentpunt van het BBP) en de rente-uitgaven die in dezelfde mate dalen. De relatieve ontvangstenstijging vertaalt zich daardoor bijna volledig in het saldo.

Indien de in relatieve termen uitgedrukte netto-financieringsbehoeften vergeleken worden met de volgens het geactualiseerde convergentieplan vooropgestelde niveau's dan stellen we de in tabel 8 weergegeven afwijkingen vast.

*Tabel 8.
Evolutie van de netto-financieringsbehoeften
van Entiteit I.*

in % BBP

	1992		1993		afwijking (5)=(3)-(4)	waarvan	
	raming	real.	raming	objectief (a)		basis	evolutie
	1	2	3	4	(6)=(2)-(1)	(7)=(5)-(6)	
Entiteit I	- 5,9%	- 6,0%	- 5,9%	- 5,0%	- 0,9%	- 0,1%	- 0,8%
- Federale overheid	- 5,9%	- 5,9%	- 5,5%	- 5,2%	- 0,3%	- 0,0%	- 0,3%
- Sociale zekerheid	- 0,0%	- 0,1%	- 0,4%	0,2%	- 0,6%	- 0,1%	- 0,5%
BBP (in miljarden)	7.030,0	7.032,3	7.137,0				

BRON : Nationale Bank van België, N.I.S., Planbureau.

(a) Objectief zoals voorgesteld in het Jaarverslag 1993 van de Afdeling.

3. De realisaties op het vlak van Entiteit II.

Tussen 1992 en 1993 namen de totale netto-financieringsbehoeften van Entiteit II met 0,2 procentpunt toe. Deze relatieve verslechtering is terug te vinden bij de lokale overheden die in 1992 een evenwicht hadden bereikt maar die in 1993 opnieuw een tekort lieten optekenen.

In relatieve termen gemeten stegen de totale uitgaven (+ 0,9 procentpunt van het BBP) van Entiteit II meer dan de ontvangsten (+ 0,7 procentpunt van het BBP).

Het grootste deel van de uitgaventoename is terug te vinden bij de Gemeenschappen en de Gewesten. Ter zelfdertijd wordt er evenwel vastgesteld dat de ontvangsten in dezelfde mate toegenomen waren.

De relatieve toename van de uitgaven (+ 0,3 procentpunt) van de lokale overheden overschreed in 1993 de ontvangstengroei met (+ 0,1 procentpunt).

Het primair saldo van Entiteit II verslechterde tussen 1992 en 1993 ingevolge de toename van de primaire uitgaven (+ 0,8 procentpunt van het BBP) die niet volledig gecompenseerd werd door de ontvangstentoe name (+ 0,7 procentpunt). De evolutie van de intrestlasten zorgde voor een bijkomende 0,1 procentpunt verslechtering van de netto-financieringsbehoeften. Op het vlak van de primaire saldi kenden de Gemeenschappen en de Gewesten en de lokale overheden een uiteenlopende evolutie. Het negatieve primaire saldo van de Gemeenschappen en Gewesten verbeterde in lichte mate dank zij de stijging van de ontvangsten, daar waar het positieve primaire saldo van de lokale overheden verslechterde.

Op het vlak van de netto-financieringsbehoeften kan, in relatieve termen gemeten, een afwijking met het geactualiseerde convergentieplan vastgesteld worden die weergegeven is in tabel 9.

*Tabel 9.
Evolutie van de netto-financieringsbehoeften
van Entiteit II.*

	1992		1993				
	raming	real.	raming	objectief (a)	afwijking	waarvan	
	1	2	3	4	(5)=(3)-(4)	basis (6)=(2)-(1)	evolutie (7)=(5)-(6)
Entiteit II	- 1,0%	- 1,1%	- 1,3%	- 0,8%	- 0,5%	- 0,1%	- 0,4%
- Gemeenschappen en Gewesten	- 0,8%	- 1,1%	- 1,1%	- 0,6%	- 0,5%	- 0,3%	- 0,2%
- Lokale Overheden	- 0,2%	0,0	- 0,2%	- 0,2%	0,0%	0,2%	- 0,2%
BBP (in miljarden)	7.030,0	7.032,3	7.137,0				

in % BBP

BRON : Nationale Bank van België, N.I.S., Planbureau.

(a) Objectief zoals voorgesteld in het Jaarverslag 1993 van de Afdeling.

In vergelijking met de objectieven van het geactualiseerde convergentieplan voor Entiteit II werd t.o.v. het vooropgestelde niveau een afwijking vastgesteld van 0,5 procentpunt.

De voor Entiteit II op het vlak van de netto-financieringsbehoeften geraamde afwijking t.o.v. het aangepaste convergentieplan verdient verdere nuancering. Ten eerste wordt er vastgesteld dat de afwijking volledig bij de Gemeenschappen en Gewesten, als geheel, gelegen is.

Bovendien kan gesteld worden dat de afwijking ten opzichte van de objectieven voor de Gemeenschappen en Gewesten zich in 1993 zoals in 1992 niet in hoofdzaak situeert op het niveau van de budgettaire realisaties maar wel in de diverse statistische aanpassingen die de overgang tussen de budgettaire definitie en de financiële concepten volgens de geharmoniseerde rekeningen in ESER-definities bepalen.

Op het budgettaire en financiële niveau (8) lijkt het dat de Gemeenschappen en Gewesten als geheel de norm van de gecorrigeerde maximale toelaatbare tekorten (71 miljard) van het advies van juni 1992, dat geen rekening hield met de St.-Michielsakkoorden, hebben gerespecteerd. Terzelfdertijd overschreden ze evenwel met 0,1 procentpunt van het BBP (ongeveer 7 miljard) de achteraf vastgestelde gecorrigeerde toelaatbare tekorten voor 1993 zoals die tot uiting kwamen in het Jaarverslag van juni 1993 (64 miljard) (9). Ter herinnering wordt er op gewezen dat de herraaming van juni 1993 wel rekening hield met het St.-Michielsakkoord en bepaalde technische aanpassingen m.b.t. de gehanteerde methodologie.

In essentie situeert de afwijking zich aldus op het vlak van de statistische aanpassingen of de zogenaamde "ESER-correcties". De positieve correctie van 22 miljard die in juni 1993 voor de Gemeenschappen en Gewesten op basis van de toen beschikbare voorlopige gegevens als waarschijnlijk werd weerhouden, blijkt zich, zoals in 1992, andermaal niet effectief gerealiseerd te hebben. Integendeel, de ramingen voor 1993 laten het tegengestelde vermoeden (10).

8 Daarin begrepen alle geïnventariseerde normen van netto-debudgettering en/of prefinancieringen.

9 Cfr. Jaarverslag 1993, Hoge Raad van Financiën, Afdeling Financieringsbehoeften, juni 1992; tabel II.14; pg 39.

10 Volgens de op dit ogenblik beschikbare informatie zou deze "ESER-correctie", waarin naast het saldo van de investeringen van het vrij onderwijs de aanpassing voor de kredietverleningen en deelnemingen en de statistische aanpassing begrepen zit, zich in 1993 situeren op -0,1% van het BBP t.o.v. + 0,3% van het BBP zoals verrekend in het advies van juni 1993. Dit is een verschil van in het totaal 0,4% van het BBP tussen de vastgestelde en de initieel geraamde ESER-correcties.

Hoofdstuk III. Een nieuw saneringspad naar 1996.

1. Het nieuwe saneringstraject naar 1996.

Er werd vastgesteld dat de netto-financieringsbehoeften van de gezamenlijke overheid in 1993 1,4 procentpunt afweken van het vooropgezette pad.

De Afdeling heeft daarom het resterende deel van de inspanning, rekening houdend met de veronderstelde spontane evolutie in 1994, gespreid over de jaren 1994-1996.

In toepassing daarvan werd voor alle deelsectoren een nieuw traject uitgestippeld, dat weergegeven is in de onderstaande tabel.

*Tabel 10.
Een nieuw convergentietraject voor de netto-
financieringsbehoeften.*

	Realisaties			Objectieven		
	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Gezamenlijke overheid	- 6,8	- 7,1	- 7,2	- 5,7	- 4,3	- 3,0
Entiteit I	- 5,9	- 6,0	- 5,9	- 4,7	- 3,6	- 2,5
- Federale overheid	- 5,5	- 5,9	- 5,5	- 4,5	- 3,6	- 2,7
- Sociale zekerheid	- 0,4	- 0,1	- 0,4	- 0,2	0,0	+ 0,2
Entiteit II	- 0,9	- 1,1	- 1,3	- 1,0	- 0,7	- 0,5
- Gemeenschappen en Gewesten	- 0,9	- 1,1	- 1,1	- 0,9	- 0,6 (a)	- 0,4 (a)
- Lokale overheden	0,0	0,0	- 0,2	- 0,1	- 0,1 (a)	- 0,1 (a)

in % BBP

(a) Deze voorlopige verdeling over de sub-entiteiten zal opnieuw ingeschat worden in het Jaarverslag 1994

Volgens bovenstaande gegevens dient de federale overheid tussen 1993 en 1996 nog een verbetering met 2,8 procentpunt van het BBP te realiseren.

In de sociale zekerheid was het reeds in de loop van 1993 duidelijk geworden dat een belangrijke afwijking t.o.v. het traject van het geactualiseerde convergentieplan zou vastgesteld worden. Onder andere om die reden heeft de federale Regering overigens haar "Gloobaal Plan" uitgewerkt. De vooropgestelde verbetering die tussen 1993 en 1996 zou moeten gerealiseerd worden belooft 0,6 procentpunt van het BBP, wat een verbetering van $\pm 0,2$ procentpunt per jaar veronderstelt (11).

11) De omvang van deze jaarlijkse verbetering in de periode 1994 - 1996 is afhankelijk van het realiseren van het verschil tussen het saldo volgens de ESER-definitie enerzijds en het saldo volgens de financiële rekeningen anderzijds.

Volgens het voorgestelde traject dient de Entiteit II tussen 1993 en 1996 een verbetering van 0,8 procentpunt van het BBP te realiseren. Deze verbetering bevat op het vlak van de Gemeenschappen en Gewesten de sanering die moet uitgevoerd worden om de gewijzigde evoluties m.b.t. de overgangscorrecties overeenkomstig de ESER - definities tussen het netto te financieren saldo en de netto-financieringsbehoeften weg te werken.

2. De budgettaire doelstellingen voor 1994

Op basis van hogervermelde objectieven voor 1994 kan worden geraamd welke de budgettaire doelstellingen zijn die door de deelsectoren dienen te worden bereikt.

Voor de federale overheid betekent dit in termen van netto te financieren saldo een maximaal bedrag van 315 miljard.

Voor de sociale zekerheid mag het tekort in ESER-termen niet hoger oplopen dan 15 miljard.

Voor het geheel van de Gemeenschappen en Gewesten betekent dit, in termen van maximaal toelaatbaar gecorrigeerd tekort, 59 miljard (inclusief netto debudgetteringen).

Voor de federale overheid en de sociale zekerheid kan de Afdeling zich thans niet uitspreken over de realisaties voor 1994 t.o.v. de objectieven omdat de maatregelen van het globaal plan nog niet in de begroting werden vertaald.

Uit de thans beschikbare ramingen van de Afdeling, die uitgaan van de volledige uitvoering van de neergelegde begrotingen en rekening houden met een bedrag aan debudgetteringen, gelijk aan dat van 1993, blijkt dat de Gemeenschappen en Gewesten als geheel beduidend de norm van het maximaal toelaatbaar gecorrigeerd tekort (12) zullen overschrijden.

In de gegeven omstandigheden en zonder vooruit te lopen op de besluiten van een volledige methodologische en normatieve herevaluatie waartoe de Afdeling in haar Jaarverslag 1994 zal overgaan, is het aangewezen om er met nadruk op te wijzen dat de in juni 1993 door de Afdeling vooropgestelde norm van 59 miljard voor 1994 voor het geheel van de Gemeenschappen en Gewesten dient gezien te worden als een niet te overschrijden absoluut maximaal deficit, waarin alle netto-debudgetteringen begrepen zitten (zie tabel II/6 van het Jaarverslag 1993 van de Afdeling opgenomen in bijlage).

12) Het gecorrigeerd maximaal toelaatbaar tekort stemt volgens de Afdeling overeen met het netto te financieren saldo verhoogd met de netto debugetteringen voor aftrek van de kredietverleningen en deelnemingen

Een zeer omvangrijke en structurele inspanning blijkt dus op korte- en middellange termijn op het niveau van alle entiteiten noodzakelijk om de voor 1994 verwachte overschrijding op basis van de neergelegde begrotingen te neutraliseren en om terug te komen tot een meer verantwoord en leefbaar traject op middellange termijn inzake het evolutieritme van de primaire uitgaven.

*

* *

De Afdeling gaat er van uit dat een groot deel van de statistische problemen die in dit verslag werden aangeduid, zouden kunnen vermeden worden indien alle deelgebieden tijdig zouden zorgen voor economische hergroeperingen die ook alle para-regionale of -communautaire instellingen zou omvatten. Sinds de aanvang van haar werkzaamheden heeft de Afdeling er de nadruk op gelegd dat dergelijke informatie absoluut noodzakelijk is voor een degelijke benadering van de financieringsbehoeften vanuit het ESER-concept. De niet beschikbaarheid van dergelijke statistische gegevens leidt tot de problemen die hoger werden beschreven. Op termijn zou de niet correcte inschatting van de ontvangsten- en uitgavenevoluties zich tegen de Gemeenschappen en Gewesten kunnen richten doordat de laattijdige vaststelling van bepaalde afwijkingen toch nog aanleiding zou geven tot een rechtzetting in de referentieperiode.

In dat kader is het eveneens absoluut noodzakelijk om over degelijke meerjarige projecties te beschikken die de budgettaire verbintenissen voor de toekomst op een reële wijze weergeven.

Synthese van de aanbevelingen voor 1994

in miljarden

	Vlaamse Gemeen- schap	Brusselse Hoofdsted. Gewest	Franse Gemeen- schap	Waaalse Gewest (1)	Totaal GM & GW
<u>Norm :</u>					
% reële groei primaire uitgaven	+ 2,13 %	+ 0,91 %	+ 0,16 %	+ 2,55 %	+1,59%(2)
p.m. : norm Advies 1992	+ 1,50 %	+ 1,60 %	- 0,65 %	+ 1,03 %	+0,92%
<u>Aanbevelingen voor 1994 :</u>					
Overeenstemmend maximaal					
gecorrigeerd NFS	- 28,77	- 6,86	- 7,23	- 16,01	- 58,86
waarvan : primair saldo	- 2,73	- 0,24	- 2,24	- 1,95	- 7,16
interessen (directe & indirecte)	26,04	6,62	4,99	14,06	51,70
p.m. : norm Advies 1992 in max. gecorr. NFS	- 36,31	- 5,29	- 8,44	- 16,52	- 66,56

(1) zonder rekening te houden met de financiële lasten van het overbruggingskrediet ten voordele van de Franse Gemeenschap.

(2) gemiddelde reële groei op gekonsolideerde basis voor de periode 1994-2000.

BRON : Jaarverslag 1993 van de Afdeling, blz. 27.